

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

Şeker ve Çikolata Mamulleri

İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
TARIM ÜRÜNLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI

ÜRETİM

Türkiye'de şeker ve çikolatalı şekerleme sektörü tarihsel olarak lokum ve helva gibi geleneksel Türk şekerleme ürünlerinin üretimine dayanmaktadır.

Türkiye'nin genç ve büyüyen nüfusu ve geleneksel tüketim alışkanlıkları sayesinde Türk şekerleme sektörü her zaman dinamik olmuştur. Dini bayramlarda, düğün törenlerinde ve kutlamalarda yaygın olarak hediye olarak sunulan şekerlemeler, Türk geleneğinde büyük rol oynar. Ayrıca, aile veya arkadaş ziyaretlerinde yaygın bir hediye seçimidir. Bu geleneksel popülerite, şekerlemenin Türkiye'de diğer birçok ülkeden çok daha yaygın olduğu anlamına gelmektedir.

Bununla birlikte, popüleritelerine rağmen, özellikle çikolata şekerlemeleri zamanla geleneksel şekerleme ürünlerinin yerini almaktadır. Genç ve hızla büyüyen nüfusu ve oyuncaklı çikolataya artan talebi, gelişen dağıtım kanalları, üreticilerin yoğun reklamları, yeni ürün geliştirmeleri ve artan çok uluslu yatırımlar gibi birçok faktör sayesinde çikolatalı şekerleme Türkiye'nin en dinamik ürünlerinden biri haline gelmiş bulunmaktadır. En popüler çikolatalı şekerleme türleri tablet ve kutulu şekerleme çeşitleridir. Üreticiler, mevcut ürünlerin sayısını ve türünü günden güne başarıyla çeşitlendirmiş bulunmaktadır.

Türkiye, şekerlemelerin ana bileşenlerinden biri olan şekerde kendi ihtiyacını üretimi ile karşılama avantajına sahiptir. Türkiye ayrıca dünya kuru meyve (kuru kayısı, kuru üzüm, kuru incir) ve sert kabuklu yemiş (fındık, Antep fıstığı) üretimindeki hakimiyeti sayesinde çok avantajlı bir durumdadır. Özellikle fındık, artık şekerleme sektöründe yaygın olarak kullanılan temel bileşenlerden biridir. Fındık unu, kavrulmuş ve dilimlenmiş fındıklar tatlı, kek ve bisküvi üretiminde kullanılmaktadır. Fındık ezmesi ise çikolata yapımında kullanılmaktadır. Doğrudan tüketime sunulan özel ürünler ise fındık püresi, helva ve fındık kremasıdır.

Türk Antep fıstığı, ayrıca bir Dünya markası haline gelmiş Türk lokumlarında da kullanılmaktadır. Ek olarak Antep fıstıkları helva, çikolata ve lokum üretiminde kullanıldığı gibi bazı kek, bisküvi ve şekerleme ürünlerinin üretiminde de kullanılmaktadır. Çeşitli tarım ürünlerinin üreticisi ve tedarikçisi olmanın yanında yüksek teknoloji kullanımı sektördeki ürün çeşitliliğini artırmıştır. Kayısı ve kuru kayısı son yıllarda kayısı bar, lokum ve ezme gibi yeni geliştirilen şekerleme ürünlerinin üretiminde kullanılmaktadır.

Türkiye, şekerleme sektöründe kullanılan malzemeler açısından avantajlı bir konumda olmasının yanı sıra, pazarın genel büyüklüğündeki artan potansiyeli, artan genç nüfusu ve turizmde büyüme için güçlü bir potansiyele sahip olması ile şekerleme üreticileri ve ihracatçıları için iyi bir fırsat sunmaktadır. Şekerleme ürünlerinin üretim eğilimleri iç ve dış taleplerle yakından ilişkilidir. Üretim kapasitesi iç talebin oldukça üzerindedir ve bunun sonucunda çoğu orta ve büyük ölçekli şirket ürünlerini ihraç etmektedir.

Lokum ve helva üretimi çok eskilere dayanmaktadır. Türk lokumu, adından da anlaşılacağı gibi Türkiye menşeli bir üründür. Üretiminde kullanılan hammaddeler şeker, glikoz ve mısır nişastasıdır. Helva tüketiciler tarafından yıl boyunca tüketilmektedir. Diğer birçok tatlıdan daha ucuzdur ve ayrıca çok lezzetli ve besleyicidir. Üretiminde kullanılan malzemeler un, irmik ve şekerdir. Bazı helva çeşitlerinde şeker yerine bal veya pekmez de kullanılabilir.

Değişen yaşam tarzları ve tüketicilerde artan sağlık bilinci sektörü etkileyen önemli trendlerdir. Tüketiciler daha yenilikçi ürünler talep etmekte, bu nedenle Türkiye şekerleme pazarına düzenli olarak yeni ürünler sunulmaktadır.

Sektör, geleneksel üretim yöntemleri ile birlikte modern teknolojiyi kullanarak gıda sanayinin en önemli alt sektörlerinden biri haline gelmiştir. Türk şeker ve çikolata şekerleme sektörü Orta Doğu,

Balkanlar, Kuzey Afrika, Baltıklar ve Orta Asya'daki en ileri teknolojiye sahiptir. Türk ürünleri daha geniş çeşitlilikte ve yüksek kalite ürünle olma özelliğini taşımaktadır.

Kalite, Türk ihracatçılarının öncelik verdiği konulardan biridir. Avrupa Birliği (AB) ile entegrasyonun bir sonucu olarak, Türk gıda kanunları ilgili AB Direktifleri ile uyumlu hale getirilmekte ve tüm tüketicilerin güvenli ürünlere erişimi sağlanmaktadır. Ayrıca Türkiye, uluslararası standartların oluşturulmasında Gıda ve Tarım Örgütü / Dünya Sağlık Örgütü Codex Alimentarius Komisyonu'nda aktif olarak yer almaktadır. Birçok firma HACCP veya ISO 9000 standartları gibi kalite sistemlerini uygulamakta ve müşterilerinin ilerideki taleplerini karşılamaya çalışmaktadır.

İHRACAT

Türkiye, şekerleme ürünlerinde net ihracatçı konumundadır. 2022 yılında 3,3 milyar ABD doları olan şeker ve çikolatalı şekerleme ihracat değeri, Türkiye'nin toplam ihracat gelirinin (254,2 milyar ABD doları) %1,18'ini oluşturarak bir önceki yıl ile hemen hemen aynı orana ulaştı.

Şeker ve çikolatalı şekerleme ihracatı yıllara göre istikrarlı bir artış göstererek 2022 yılında 1.215 ton olarak gerçekleşti. İhracat miktarındaki bu dikkat çekici artış kuşkusuz son dönemde sektörde gerçekleştirilen modernizasyon ve teknolojik gelişmeler sayesinde sağlandı.

Türk şekerleme üreticileri ve ihracatçıları, uluslararası standartları ve tüketici tercihlerini karşılamak üzere çalışmaktadır.

Tablo: 1: Şeker ve Çikolata Mamulleri İhracatı (GTIP 1704, 1806,1905,2007,2105)

Ürün	2020		2021		2022	
	TON	\$1000	TON	\$1000	TON	\$1000
Kakaosuz Şekerli Mamuller	217.011	476.170	279.899	622.708	308.624	778.318
Kakaolu Şekerli Mamuller	195.323	539.248	230.979	674.451	243.420	810.747
Kek, Bisküvi. Vb.	535.084	1.082.251	566.266	1.183.138	554.693	1.383.649
Reçeller, marmelatlar	75.986	269.746	81.333	292.785	85.072	273.545
Dondurma	16.730	36.719	19.909	48.607	23.738	68.156
TOPLAM	1.040.133	2.404.135	1.178.386	2.821.688	1.215.547	3.314.415

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tablo: 2: Şeker Mamulleri İhracatı (\$1000, TON)

Ülke	2022	
	TON	\$1000
Irak	259.500	648.317
A.B.D	111.562	321.655
Yemen	46.127	97.870
Almanya	41.879	143.030
İsrail	41.339	121.143
Libya	37.713	119.472
Suriye	32.147	60.005
İngiltere	32.069	92.537
Lübnan	28.833	76.885
BAE	28.692	80.792

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türk şekerleme ürünleri dünyanın birçok ülkesine ihraç edilmekte ve Türkiye'den şekerleme ürünleri ithal eden ülke sayısı her geçen yıl artmaktadır. Türkiye şu anda dünya çapında yaklaşık 189 ülkeye çeşitli şekerleme ürünleri ihraç etmektedir.